

2 **DLHODOBÝ HMOTNÝ MAJETOK**

2.1 **Charakteristika dlhodobého hmotného majetku**

Každá účtovná jednotka uskutočňujúca podnikateľskú činnosť potrebuje mať k dispozícii majetok či už vo forme hmotného, nehmotného alebo finančného majetku. Majetok získava účtovná jednotka predovšetkým od spoločníkov spoločnosti, ktorí ho vložili ako začiatkový vklad do spoločnosti. Následne pri uskutočňovaní podnikateľskej činnosti účtovná jednotka vložený majetok využíva, obstaráva nový majetok, resp. ho vytvára a účelne so všetkým majetkom hospodári. Dlhodobý hmotný majetok predstavuje pre účtovnú jednotku jeden z najpoužívanejších druhov majetku, ale zároveň je aj finančne najnáročnejší. Dlhodobý hmotný majetok využíva účtovná jednotka po dobu dlhšiu ako jeden rok a prostredníctvom neho zabezpečuje svoje efektívne pôsobenie v podnikateľskom prostredí.

Zákon o účtovníctve v § 2 ods. 4a) rozumie majetkom tie aktíva, ktoré sú výsledkom minulých udalostí, je takmer isté, že v budúcnosti zvýšia ekonomické úžitky účtovnej jednotky a dajú sa spoľahlivo oceniť podľa § 24 a § 28 zákona o účtovníctve, vykazujú sa v účtovnej závierke v súvahe alebo vo výkaze o majetku a záväzkoch.

Majetok sa v súvahe člení z hľadiska **prevádzkového cyklu** na neobežný a obežný. *Neobežný majetok* v prevádzkovom cykle nemení svoju formu, pôsobí v účtovnej jednotke dlhodobo, nespotrebuje sa naraz, ale počas používania dochádza k jeho opotrebeniu, ktoré sa prostredníctvom odpisov prenáša do hodnoty novovytvorených výkonov. *Obežný majetok* v prevádzkovom cykle mení svoju formu, spotrebuje sa jednorazovo alebo sa obstaráva za účelom ďalšieho predaja a celý jeho kolobeh nepresahuje jeden rok.

Z **časového hľadiska** sa majetok člení na dlhodobý a krátkodobý. *Dlhodobý majetok* pôsobí v účtovnej jednotke po dobu dlhšiu ako jeden rok. *Krátkodobý majetok* pôsobí v účtovnej jednotke po dobu kratšiu ako jeden rok vrátane. Členenie na dlhodobý a krátkodobý majetok závisí od použiteľnosti majetku, doby splatnosti alebo vyrovnania iným spôsobom, doby jeho držania, resp. od zámeru, s akým bol daný majetok obstaraný v účtovnej jednotke.

Z **hľadiska likvidnosti** sa majetok člení na najlikvidnejší, menej likvidný a najmenej likvidný. Hľadisko likvidnosti sa posudzuje z pohľadu schopnosti premeny majetku na peniaze.

V prípade, ak účtovná jednotka pri konkrétnom majetku nevie použiť uvedené členenia, rozhodujúci je zámer, s akým si daný majetok obstarala.

Účtovné zobrazenie vyradenia dlhodobého hmotného majetku – neodpisovaného vkladom do inej účtovnej jednotky

03x – DHM – neodpisovaný		D	367 – Závazky z upísaných nesplatených CP a vkladov		D	043 – Obstaranie DFM		D
MD			MD			MD		
ZS	xx							
		2.			1.			

Legenda:

P. č.	Účtovný doklad	Text účtovného prípadu
1.	IÚD	Upísanie vkladu do inej účtovnej jednotky
2.	IÚD (PVP)	Splatenie vkladu dlhodobým hmotným majetkom – neodpisovaným

Vyradenie dlhodobého hmotného majetku v dôsledku manka a škody

V priebehu uskutočňovania podnikateľskej činnosti môžu v účtovnej jednotke vzniknúť aj rôzne udalosti, ktoré nie sú bežného charakteru, v dôsledku ktorých účtovná jednotka musí vyradiť dlhodobý hmotný majetok z používania. Takýmito udalosťami sú rôzne straty na majetku alebo škody, ktoré môžu vzniknúť na majetku a nie sú už opraviťelné a v ich dôsledku daný majetok účtovná jednotka vyradí z používania. Škodou na majetku sa rozumie podľa zákona o účtovníctve neodstrániteľné poškodenie, zničenie, odcudzenie alebo strata majetku. Inventarizáciou zistené odcudzenie alebo zistená strata na majetku sa považuje za manko.

V prípade, že dlhodobý hmotný majetok nie je úplne odpísaný – daný majetok má zostatkovú cenu, účtovná jednotka zaúčtuje jednorazový odpis vo výške zostatkovej ceny poškodeného majetku na ľarchu účtu 549 – *Manká a škody* a v prospech príslušného účtu z účtovej skupiny 08 – Oprávky k dlhodobému hmotnému majetku. Následne môže účtovná jednotka majetok vyradiť z používania zaúčtovaním na ľarchu účtu z účtovej skupiny 08 – Oprávky k dlhodobému hmotnému majetku a v prospech účtu z účtovej skupiny 02 – Dlhodobý hmotný majetok – odpisovaný.

Škody na dlhodobom hmotnom majetku môžu vzniknúť aj v dôsledku živelných pohrôm, ako sú napr. povodne, búrky, krupobitia, ktoré spôsobia neopraviťelné poškodenia na majetku. Ak takýto majetok nie je úplne odpísaný – majetok má zostatkovú cenu, účtovná jednotka musí zaúčtovať jednorazový odpis vo výške tejto zostatkovej ceny na ľarchu účtu 549 – *Manká a škody* a v prospech účtu z účtovej skupiny 08 – Oprávky k dlhodobému hmotnému majetku. Následne účtovná jednotka majetok vyradí z používania.

4 ZÁSoby

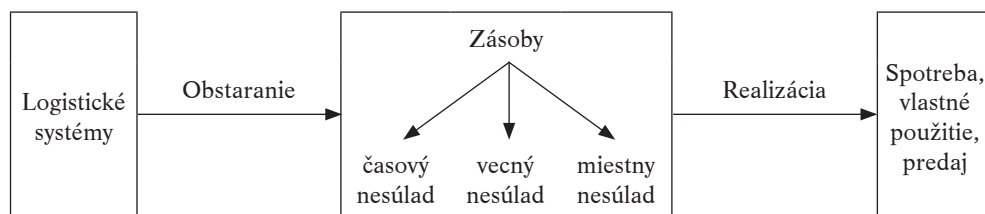
4.1 Charakteristika zásob a základné druhy zásob

Každá účtovná jednotka pri vykonávaní svojej podnikateľskej činnosti účtuje aj o zásobách. Zásoby sú súčasťou obežného majetku, pretože nie sú určené na dlhodobé používanie pri činnosti účtovnej jednotky, ale ich spotreba súvisí s bežnou prevádzkovou činnosťou. Zásoby ako celok sú najmenej likvidnou zložkou obežného majetku. Každý druh má inú schopnosť premeny na peňažné prostriedky.

Základnou úlohou zásob v účtovnej jednotke je odstrániť **časový, vecný a priestorový nesúlad** medzi obstaraním majetku a spotrebou majetku. **Časový nesúlad** je vyvolaný rôznymi možnosťami logistických systémov využívaných účtovnou jednotkou pri obstarávaní zásob a takisto je ovplyvnený aj **vecným charakterom** nesúladu, čiže odlišnými požiadavkami účtovnej jednotky pri spotrebe, použití, premene alebo pri prechode zásob prevádzkovým cyklom. **Priestorový nesúlad** sa vyznačuje logistickým pokrytím len určitej časti územia, na ktorom účtovná jednotka uskutočňuje svoju činnosť.

Postavenie zásob pri riešení nesúladu medzi obstaraním a realizáciou zásob vyjadruje schéma 4.1.

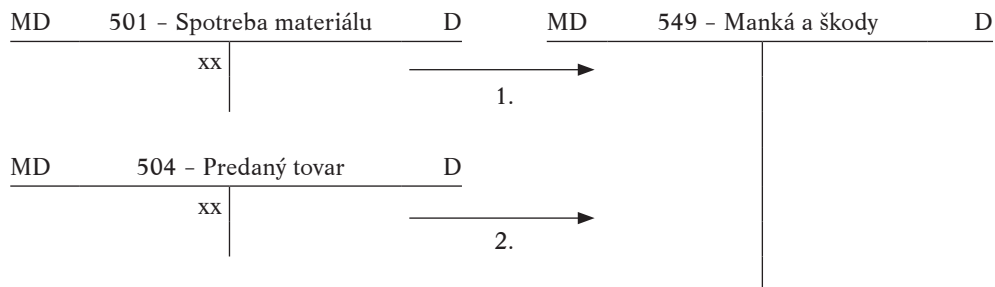
Schéma 4.1 Postavenie zásob pri riešení nesúladu medzi obstaraním a realizáciou zásob

Zásoby sa môžu členiť z viacerých hľadísk, a to:

Hľadisko účelu použitia	zásoby pre vlastnú výrobu alebo spotrebu
	zásoby určené na predaj
Hľadisko spôsobu obstarania	zásoby získané kúpou
	zásoby vytvorené vlastnou činnosťou
	zásoby získané iným spôsobom (napr. dar)

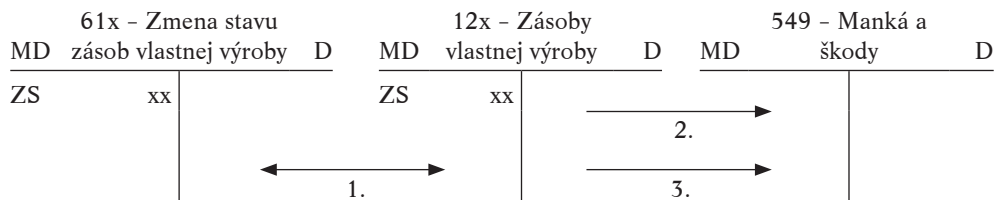
Účtovné zobrazenie škody na materiáli, resp. tovare – spôsob B

Legenda:

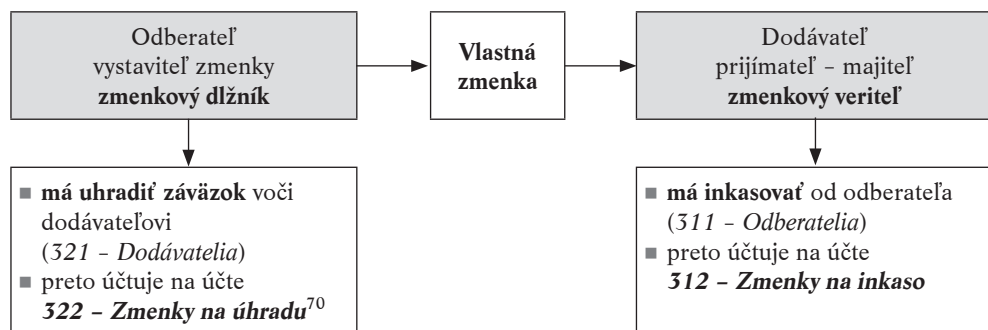
P. č.	Účtovný doklad	Text účtovného prípadu
1.	IÚD	Preúčtovanie poškodeného materiálu na účet manká a škody
2.	IÚD	Preúčtovanie poškodeného tovaru na účet manká a škody

Účtovné zobrazenie prebytku, manka a škody na zásobách vlastnej výroby – spôsob A

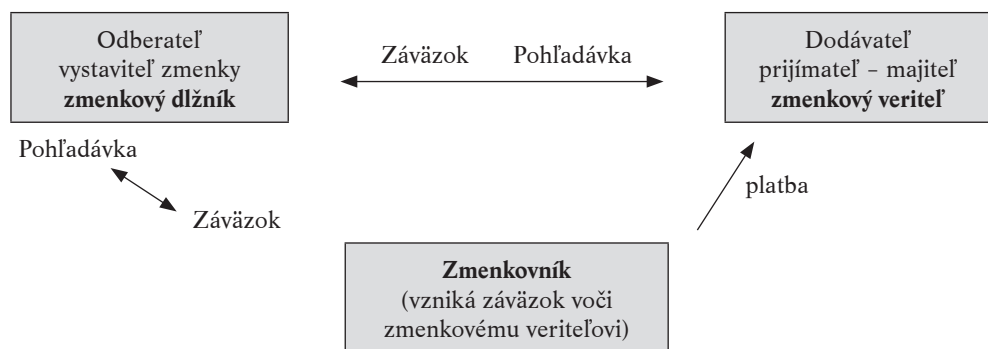

Legenda:

P. č.	Účtovný doklad	Text účtovného prípadu
1.	IÚD	Prebytok zásob vlastnej výroby
2.	VÝD	Zníženie stavu zásob vlastnej výroby z dôvodu manka
3.	VÝD	Škoda na zásobách vlastnej výroby

Predpokladajme, že dlžník vyrovnal svoj záväzok voči veriteľovi tak, že prikázal svojmu dlžníkovi (zmenkovníkovi), aby jeho veriteľovi v určitej lehote splatnosti zaplatil sumu uvedenú na zmenke. V súvislosti s vystavenou cudzou zmenkou vzniknú medzi dlžníkom, veriteľom a zmenkovníkom tieto vzťahy:

Účtovanie o zmenke ako platobnom prostriedku je u dlžníka a veriteľa rozdielne.

Na účte 312 - *Zmenky na inkaso* sa účtuje príjem cudzích zmeniek, cudzích zmeniek na vlastný rad a vlastných zmeniek prijatých od odberateľov a od iných dlžníkov.

Na účte 313 - *Pohľadávky za eskontované cenné papiere* sa účtujú pohľadávky za zmenky odovzdané banke na zaplatenie do doby splatnosti zmenky, ako aj iné cenné papiere odovzdané na eskont banke. V prospech účtu 313 - *Pohľadávky za eskontované cenné papiere* sa účtujú zmenky a iné cenné papiere zinkasované bankou, ako aj zmenky a iné cenné papiere nezaplatené, bankou vrátené.

Na účte 322 - *Zmenky na úhradu* sa účtujú vydané vlastné zmenky a akceptované cudzie zmenky pri ich použití na uspokojenie záväzku voči dodávateľovi, pri ktorom zmenkový záväzok pre účtovnú jednotku je najviac jeden rok.

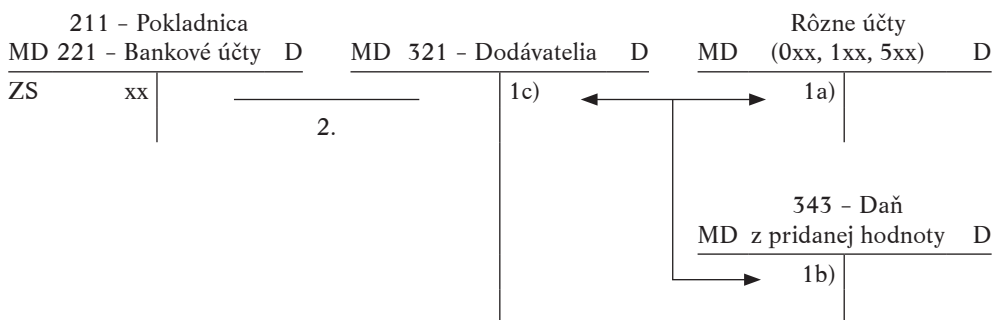
Účtovanie zmenky u zmenkového dlžníka (vystaviteľa zmenky)

Vydaním zmenky (vlastnej alebo cudzej) dlžníkom na splatenie svojho záväzku evidovaného na účte 321 - *Dodávateľa* sa záväzok z obchodného vzťahu mení na zmen-

⁷⁰ V prípade dlhodobej zmenky na účte 478 - *Dlhodobé zmenky na úhradu*.

5.6.3.1 Dodanie tovaru a služby za protihodnotu v tuzemsku zdaniteľnej osobe

Účtovanie na účte 343 – Daň z pridanej hodnoty – účtovanie odpočítania dane platiteľom

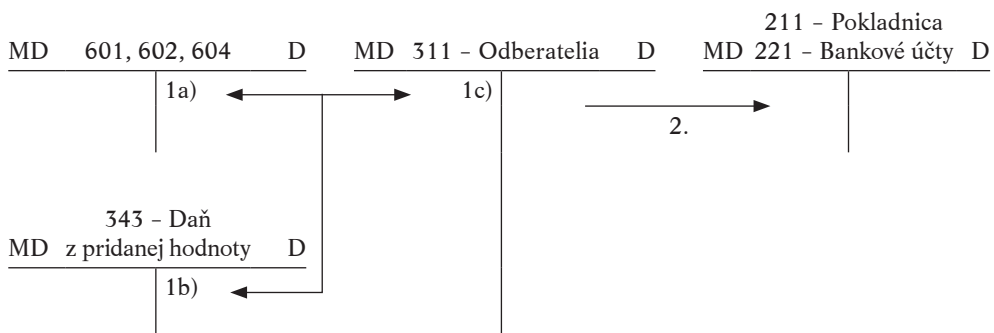
Legenda:

P. č.	Účtovný doklad	Text účtovného prípadu
1.	PFA	Prijatá faktúra od dodávateľa za nákup dlhodobého majetku, zásob, služieb: a) cena dlhodobého majetku, zásob, služieb bez dane z pridanej hodnoty b) DPH c) celková suma faktúry
2.	VBÚ	Úhrada faktúry dodávateľovi

Odpočítanie dane je právo platiteľa DPH odpočítať daň z tovaru alebo služieb v deň, keď pri tomto tovare a službe vznikla daňová povinnosť. Daň, ktorú si môže účtovná jednotka odpočítať, je **odpočítateľná daň**.

Účtovná jednotka, ktorá nie je registrovaná pre daň z pridanej hodnoty (nie je platiteľ DPH) a nakupuje dlhodobý majetok, zásoby, služby a pod. od dodávateľov s DPH, tak sa DPH stáva súčasťou obstarávacej ceny. Účtovnej jednotke nevzniká nárok na odpočítanie dane z pridanej hodnoty.

Účtovanie na účte 343 – Daň z pridanej hodnoty – účtovanie DPH (daňová povinnosť)

ho alebo čiastočného zániku opodstatneného predpokladu trvania zníženia hodnoty finančného majetku sa účtuje v zaniknutej výške na farchu účtu 096 – *Opravné položky k dlhodobému finančnému majetku* alebo účtu 291 – *Opravné položky ku krátkodobému finančnému majetku* súvztažne v prospech účtu 565 – *Tvorba a zúčtovanie opravných položiek k finančnému majetku*.

Opravné položky sa netvoria k účtom 251 – *Majetkové cenné papiere na obchodovanie*, 252 – *Vlastné akcie a vlastné obchodné podiely*, 253 – *Dlhové cenné papiere na obchodovanie* a 255 – *Vlastné dlhopisy*.

6.3 Inventarizácia finančného majetku

Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, je účtovná jednotka povinná overiť, či stav finančného majetku v účtovníctve zodpovedá skutočnosti, čiže musí uskutočniť **inventarizáciu**.

Skutočný stav finančného majetku zisťuje účtovná jednotka inventúrou, ktorá môže byť fyzická inventúra, dokladová inventúra alebo kombinácia fyzickej a dokladovej inventúry, a to v závislosti od druhu finančného majetku.

Fyzickou inventúrou sa zisťuje skutočný stav cenných papierov v listinnej podobe a dlhodobý finančný majetok, ktorým sú umelecké diela, zbierky, predmety z drahých kovov.

Dokladovou inventúrou sa zisťuje skutočný stav cenných papierov v zaknihovanej podobe, podielov na základnom imaní v obchodných spoločnostiach, pohľadávok z pôžičiek poskytnutých účtovnou jednotkou prepojeným účtovným jednotkám a účtovným jednotkám v rámci podielovej účasti a pohľadávok z ostatných dlhodobých pôžičiek.

Kombináciou fyzickej a dokladovej inventúry sa zisťuje skutočný stav pozemkov, ak sú súčasťou dlhodobého finančného majetku a účtovná jednotka ich obstarala za účelom uloženia dočasne voľných peňažných prostriedkov.

Pri porovnaní skutočného stavu s účtovným stavom môže v účtovnej jednotke vzniknúť **inventarizačný rozdiel**, a to:

- **manko** – zistený skutočný stav finančného majetku je nižší ako účtovný stav,
- **prebytok** – zistený skutočný stav finančného majetku je vyšší ako účtovný stav.

Inventarizáciou zistený stav	Inventarizačný rozdiel
skutočný stav > účtovný stav	prebytok
skutočný stav < účtovný stav	manko

6.4 Účtovanie finančného majetku

Finančný majetok sa z časového hľadiska člení na dlhodobý finančný majetok a krátkodobý finančný majetok.

Dlhodobý finančný majetok obstaráva účtovná jednotka s cieľom dlhodobého investovania (uloženia) voľných peňažných prostriedkov s cieľom zhodnotiť ich a dlhodo-

Účtovné zobrazenie nákladov na ostatné služby

MD	213 - Ceniny	D	MD	518 - Ostatné služby	D
ZS	xx	→			
		1.			
MD	211 - Pokladnica	D			
ZS	xx	→			
		2.			

Legenda:

P. č.	Účtovný doklad	Text účtovného prípadu
1.	IÚD	Pri ofrankovaní listov sa použili známky zo zásoby
2.	VPD	Poplatky za služby telekomunikácií platené v hotovosti

Na účtoch účtovej skupiny **52 - Osobné náklady** sa účtujú všetky požitky zamestnancov vrátane príjmov spoločníkov a členov družstva zo závislej činnosti. Na týchto účtoch sa účtujú mzdy vo výške hrubej mzdy. Hrubá mzda zahŕňa mzdu, prémie, príplatky, náhrady miezd, doplatky, odmeny. Do hrubej mzdy sa zahrnie aj naturálna mzda, ak je súčasťou mzdy. V účtovej skupine 52 - Osobné náklady sa účtujú aj náklady na sociálne a zdravotné poistenie vrátane príspevku do garančného fondu, tvorba sociálneho fondu v zmysle zákona o sociálnom fonde, odstupné a odchodné podľa osobitného predpisu.

Účtová skupina **52 - Osobné náklady** obsahuje syntetické účty:

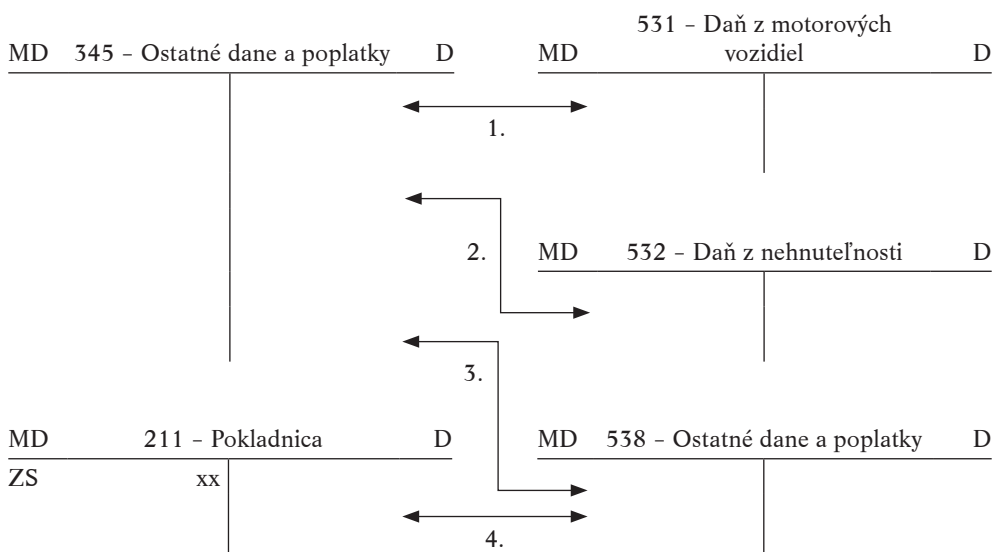
Účty
521 - Mzdové náklady
522 - Príjmy spoločníkov a členov zo závislej činnosti
523 - Odmeny členov orgánov spoločností a družstva
524 - Záonné sociálne poistenie
525 - Ostatné sociálne poistenie
526 - Sociálne náklady fyzickej osoby - podnikateľa
527 - Záonné sociálne náklady
528 - Ostatné sociálne náklady

Na účtovanie dane z motorových vozidiel vrátane domerania tejto dane za minulé účtovné obdobia je vymedzený účet **531 - Daň z motorových vozidiel**. Daň platia fyzické osoby a právnické osoby, ktoré používajú motorové vozidlá na podnikanie alebo v súvislosti s podnikaním.

Na účte **532 - Daň z nehnuteľnosti** sa účtuje daň z nehnuteľností vrátane domerania dane za minulé účtovné obdobia. Daň z nehnuteľností zahŕňa daň z pozemkov, daň zo stavieb, daň z bytov.

Na účte **538 - Ostatné dane a poplatky** sa účtujú ostatné dane, ale aj rôzne poplatky. Na tomto účte sa účtujú dodatočné vyrubenia týchto daní za minulé roky vrátane dane z pridanej hodnoty za minulé roky, ak o túto daň už nemožno zvýšiť hodnotu dlhodobého hmotného a dlhodobého nehmotného majetku, zásob a pohľadávok. Na tomto účte sa účtujú aj dodatočné vyrubenia spotrebných daní, vzťahujúce sa na vlastnú spotrebu výrobkov. Poplatky platené podľa zákonných predpisov orgánom štátnej správy, súdom, obciam a vyšším územným celkom účtované na tomto účte sú napr. súdne, správne, koncesionárske a miestne poplatky.

Účtovné zobrazenie daní a poplatkov

Legenda:

P. č.	Účtovný doklad	Text účtovného prípadu
1.	IÚD	Predpis dane z motorových vozidiel v zákonnej výške
2.	IÚD	Predpis dane z nehnuteľností v zákonnej výške
3.	IÚD	Predpis dane za psa
4.	VPD	Nákup e-kolkov a ich použitie pri zápise nehnuteľnosti do katastra

